

Od projekta do izgradnje stolpa na Planini

Kdo je avtor projekta sedanjega razglednega stolpa na Planini, se mi je stalno zastavljalo vprašanje. Ko pa sem »pristal« v gradbenem odboru za nadomestno gradnjo stolpa na Planini nad Vrhniko, je ta želja postala so toliko bolj vroča. Na enem od sestankov odbora sem izrazil željo po seznanitvi s projektantom in skupaj smo ugotovili, da je član odbora, Ciril Garafol, projektantov bratranec in pot do njega nam je bila že na pol odprta.

S Cirilovo pomočjo smo se z Jožetom Cornom, diplomiranim inženirjem gradbeništva, dogovorili za kratek intervju in nanj sem se pripravil z nekaj vprašanji. Le-ta pa niso bila potrebna, saj je v prijetnem vzdušju delovnega kabineta tekoče stekel razgovor na temo stolpa. S Cirilom sva Jožeta Corna najprej seznanila z ustanovitvijo gradbenega odbora, njegovim dosedanjim delom in sprejetim terminskim načrtom, idejami in že izvedenimi aktivnostmi.

Jože Coren se je rodil leta 1933, leto pred postavitvijo starega stolpa. Obiskoval je osnovno šolo na Vrhniku in medtem, ko je, tako kot ostali šolarji, vsak dan brusil pete do šolskega poslopja, so njegovega sošolca, s katerim je sedel v isti klopi, vozili v šolo s kočijo in kasneje, za tisti čas, redkim avtomobilom. Njegov sotrpin iz klopi je bil sam grof Gale iz Bistre.

Takratni stolp na Planini je prvič obiskal kot otrok, ko se je s starši odpravil na Planino, kjer so imeli v lasti parcelo in takrat se je tudi povzpel nanj.

Jože se spominja tudi, kako so poleti leta 1943 partizani na stolpu izobesili slovensko trobojnico. Italijani, ki so »gospodarili« na Vrhniku so najprej zadevo poskušali urediti iz varne razdalje in nekaj dni brezuspešno nabijali s topovi s Sv. Trojice, a stolp s trobojnico se je posmehoval mimo letečim izstrelkom. Končno so le zbrali korajžo, sestavili močno posadko in se hrabro odpravili na Planino, stolp podminirali in z navdušenjem opazovali, kako se je prevrnil v Korita.

Po končani srednji gradbeni šoli v Ljubljani, je na željo takratnih ljubiteljev narave in predvsem Planine začel poleti 1954, med študijem na gradbeni fakulteti in med počitniško prakso v gradbenem podjetju Remont, projektirati stolp. Že takrat se je odločil, da bo stolp lesen, prvotno je nameraval kot gradivo uporabiti smrekovino, a se je kasneje odločil za odpornejši hrast. Svoje ideje je »kalil« pri projektiranju proizvodnih objektov Parketarne Verd in izkušnje pri tej gradnji prenesel na stolp.

Parketarna Verd – tu si je Jože Coren nabral izkušnje, ki jih je Uporabil pri projektiranju stolpa.

Začel je s štirimi nosilnimi stebri, vanje vpel vezne diagonale, izračunal potek stopnic in podestov in pred zimo 1954 je bil projekt izdelan.

Pozimi leta 1954 je bila vložena kompletna dokumentacija in na takratnem vrhniškem okraju je bilo odobreno gradbeno dovoljenje, ki ga je podpisal inženir Čepon, predsednik Odbora za gradbene zadeve, rodom iz Horjula. Izbor hrastov, ustreznih za izgradnjo stolpa, sta v gozdovih v širši okolici Planine in Zaplane poiskala gozdarja Dolfe Malavašič in Janez Ceme, Lakanov po domače. Pod vodstvom tesarskega mojstra Alojza Jurjevčiča se je začela izgradnja, ki je potekala, za tiste čase edino možno, udarniško. Delo so izvajali brez gradbenega odra, postopoma od etaže do etaže in dela je Jože Coren nadziral. Ob koncu izgradnje je ista komisija, ki je izdala gradbeno dovoljenje, ugotovila, da stolp ni izdelan po načrtu in uporabnega dovoljenja ni izdala. In tako je še dolgo po otvoritvi stolpa 24. aprila 1955 le-tega »krasil« napisa – Uporaba na lastno odgovornost.

Po otvoritvi stolpa (zadnja vrsta: direktor Remonta Peter Reven – prvi z leve, Jože Coren – drugi z leve, Alojz Jurjevčič – tretji z leve in njegov sin, ki je sodeloval pri gradnji – peti z leve v spodnji vrsti).

Kasneje je Jože Coren izdelal še načrt dodatnih diagonalnih vezav za nosilne stebre, a do te izvedbe ni prišlo.

Odkar stoji stolp je vanj enkrat treščila strela, ki je zahtevala zamenjavo enega od nosilnih stebrov, zamenjane pa so bile nekatere stopnice in podesti.

Novembra 1994 je bil zaprosen, da izdelata načrt za ojačanje konstrukcije stolpa in tako je dodal diagonalno vez v prvih dveh etažah. Za pričvrstitev diagonal je pri tem je želel uporabiti »tuhšererje« - obročne moznike, a v končni izvedbi so bile diagonale vpete v stebre na klasični, tesarski, način. Zanimivo pri tem je, da je sedaj prvič uporabil računalnik kot pomoč pri izračunu statike in ob tem ugotovil, da je štirideset (40) let nazaj »na roko« do popolnosti opravil navedeni izračun.

Če bi danes projektiral stolp, bi ostal zvest obliki in materialu ob uporabi sodobnejših vezivnih elementov med stebri in diagonalami, kar bi uporabil tudi pri izdelavi stopnic in podestov.

Najlepši dokaz, da je bila odločitev Jožeta Corna leta 1954 pravilna je prošnja, žal prezgodaj pokojnega, krasoslovca Petra Habiča, ki ga je tik pred smrtjo zaprosil, da bi nekje na Postojnskem izdelal enak stolp, kot je na Planini in je v ponos vsem Vrhničanom in njegovim obiskovalcem.

Dipl. Inž. Gradbeništva Jože Coren (desno) in njegov bratranec Ciril Garafol med obujanjem spominov.

Še ena zanimivost iz življenja Jožeta Corna. Natančen bralec tega članka je verjetno opazil, da sem uporabljal v tem zapisu Jožetov priimek »Coren« in ne Corn. Njegov rod izhaja iz Rovt, prvič je znan leta 1624 v zapisih iz Podlipe, od kjer Corni izhajajo. Zakaj pa naenkrat kar »Coren« ? Tako ga je namreč ob krstu »prekrstil« vrhniški župnik in mu v življenju zaradi tega nakopal na glavo kar nekaj neprijetnosti, a Jože je ostal Coren.

Močno sneženje zunaj naju je s Cirilom opozorilo, da se morava podvizati in čeprav nerada, sva morala zapustiti najinega sogovornika, ki se mu zahvaljujeva za vse informacije, ki jih je posredoval vam, spoštovani bralci Našega časopisa.

Na Vrhniki, 3. decembra 2005

Yeti